

La relació dels farmacèutics amb la indústria farmacèutica

Joaquim Bonal

Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, Barcelona.

La relació amb els farmacèutics d'hospital

La relació entre els farmacèutics i la indústria farmacèutica ha canviat en els últims anys, tant pel que afecta els farmacèutics d'hospital com els comunitaris.

Quan als anys 70 els serveis de farmàcia dels hospitals van començar a estendre la creació de Comissions de Farmàcia i Terapèutica, que tenien com a finalitat dur a terme una selecció dels medicaments acceptats per a la prescripció i la utilització dins l'hospital, el rol del farmacèutic d'hospital, als ulls de la indústria, va canviar radicalment.

La indústria farmacèutica va començar a considerar el farmacèutic com un element essencial en la decisió dels medicaments que calia tenir a l'hospital i, conseqüentment, adquiria un paper important a l'hora de decidir què calia comprar i què no.

A partir d'aquest moment, i de forma progressiva, la relació entre els farmacèutics d'hospital i la indústria farmacèutica s'ha anat fent cada cop més estreta, en la mesura que la intervenció dels farmacèutics en el procés de decisió terapèutica ha anat fent-se cada cop més palesa. Aquesta intervenció ha anat augmentant amb la participació dels farmacèutics en la redacció de protocols farmacoterapèutics, l'establiment dins els serveis de farmàcia d'unitats de farmacocinètica clínica, el monitoratge dels tractaments farmacològics a través dels sistemes de distribució de medicaments per dosis unitàries, etc.

A més, la necessitat que la selecció dels medicaments a utilitzar dins l'hospital estigui fonamentada en criteris científics ha fet necessari un increment de qualitat de la informació que els laboratoris farmacèutics donaven als professionals de la salut.

Els farmacèutics d'hospital van dissenyar, ja fa molt anys, un formulari que contenia els punts principals d'in-

formació sobre els medicaments que la indústria farmacèutica havia d'aportar, per tal de poder considerar la inclusió o no d'un nou medicament en el Formulari o Guia Farmacoterapèutica de l'hospital.

Tot el que hem esmentat anteriorment ha fet que la relació entre la indústria farmacèutica i els farmacèutics d'hospital s'hagi fet cada cop més estreta en el sentit que la nova situació feia necessari i convenient, per ambdues parts, una col·laboració tant en el terreny científic com en l'informatiu i econòmic.

Per altra banda, aquesta nova situació de les relacions va despertar alguns recels. D'una part, per part dels administradors i gerents dels hospitals que, amb la pressió que reben per controlar els creixents costos hospitalaris i la seva ineficàcia per reduir partides del cost que no siguin els productes consumibles, ambicionaven intervenir en la gestió de compres dels medicaments ja que, en la major part dels casos, els farmacèutics havien evidenciat la possibilitat de reduir costos a través d'una millor gestió en les compres.

D'altra part, també han sorgit recels per part d'alguns metges d'hospital que temien que la major influència del farmacèutic en la presa de decisions en el camp de la farmacoteràpia suposés una reducció de les atencions que rebien per part de la indústria i, en alguns casos, la possibilitat que el farmacèutic traspasés la línia del que suposa el respecte mutu interprofessional.

Malgrat aquests recels, el que és indiscutible és que la relació entre els farmacèutics d'hospital i la indústria és molt més intensa i efectiva avui del que ho era fa 30 anys.

Òbviament, la indústria farmacèutica té l'interès principal en la venda de medicaments, tant a l'hospital com a nivell extrahospitalari, però això no vol pas dir necessàriament que la relació hagi d'ésser estrictament econòmica, ja que la decisió d'incloure o no un medicament al formulari de l'hospital es basa en criteris d'informació científica i l'aportació d'evidències basades en publicacions per part de la indústria és especialment apreciada i tinguda en compte pel farmacèutic. Per això, la indústria farmacèutica en general prefereix com a interlocutor el farmacèutic a l'administrador, ja que aquest últim sovint basa la discussió en l'aspecte del cost del producte, sense tenir en compte altres paràmetres relatius a les condicions d'ús dels medicaments.

Correspondència: Dr. Joaquim Bonal
Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears
Passeig de la Bonanova, 51
08017 Barcelona
Tel. 93 417 68 53
Adreça electrònica: jbonal@acmcb.es

Creiem que, independentment del legítim interès econòmic de la indústria, la seva aportació al coneixement més transparent dels medicaments que vol vendre, tant a nivell d'estudis clínics com amb la promoció d'activitats i reunions científiques de metges i farmacèutics, és un aspecte molt positiu de la seva relació amb els professionals de la salut que no es pot ignorar.

La relació amb els farmacèutics comunitaris

Com hem vist anteriorment, la relació entre la indústria farmacèutica i els farmacèutics d'hospital s'ha modificat i s'ha fet més intensa en la mesura que la funció i la intervenció dels farmacèutics s'ha anat fent més palesa.

En relació amb els farmacèutics comunitaris, la relació amb la indústria farmacèutica fins avui ha estat molt tangencial. El farmacèutic d'oficina de farmàcia, en la major part dels casos, es limita a la dispensació dels medicaments que prescriu el metge o que sol·licita el propi pacient en el cas de medicaments que no requereixen prescripció mèdica. Aquest fet fa que el paper del farmacèutic sigui un paper passiu, sense intervenció en la presa de decisions, excepte pel que fa als productes anomenats OTC que no requereixen recepta i sobre els quals, en alguns casos, el pacient demana l'assessorament del farmacèutic.

Amb el desenvolupament del que s'anomena "Atenció Farmacèutica", que consisteix en la implicació més directa del farmacèutic comunitari en el seguiment de la teràpia farmacològica del pacient, està modificant-se també la forma d'exercir la professió de farmacèutic a l'oficina de farmàcia. L'Atenció Farmacèutica suposa un acord volun-

tari entre el farmacèutic i el pacient pel qual aquest posa la seva confiança en el professional que, a canvi, li garanteix un seguiment i vigilància estreta de tots els problemes que poden derivar-se de la seva medicació. Evidentment, aquesta nova forma de pràctica professional comporta una major implicació del farmacèutic comunitari en les decisions terapèutiques i, en conseqüència, serà un fet que modificarà la manera de relacionar-se amb el propi pacient, amb el metge -amb qui caldrà cooperar en bé del pacient- i també amb la indústria farmacèutica, que veurà el farmacèutic comunitari com un element que influirà en l'elecció de la farmacoteràpia dels pacients i consumidors.

Encara que l'Atenció Farmacèutica comença a ésser practicada per un nombre cada cop més elevat de farmacèutics, aquest nombre no és encara suficient per assolir una visibilitat social suficient per ésser reconeguda. Però, ja que la inquietud professional és creixent entre el col·lectiu farmacèutic i que el nombre de farmacèutics motivats per l'Atenció Farmacèutica és cada cop més i més elevat, estem convençuts que en pocs anys l'òptica amb què la societat veu el farmacèutic comunitari canviarà i, conseqüentment, també canviarà la relació entre la indústria farmacèutica i la farmàcia comunitària, de la mateixa manera com va anar canviant aquesta relació amb els farmacèutics d'hospital.

La farmàcia comunitària ha estat molt ignorada per la indústria fins avui, però en la mesura que la seva influència en el consum de medicaments es faci més visible, l'atenció de la indústria augmentarà i dedicarà més atenció i suport als farmacèutics comunitaris.